Algoritmica Grafurilor - Cursul 12

9 ianuarie 2026

Cuprins

Fie $G = (V, E)$ un graf şi $\mathcal{S}$ o suprafaţă (e.g., plan, sferă) din $\mathbb{R}^3$. O reprezentare a lui G pe $\mathcal{S}$ este un graf $G' = (V', E')$ astfel încât:

a) $G \cong G'$;

b) V' este o mulţime puncte distincte ale lui $\mathcal{S}$;

c) Orice muchie $e' \in E'$ este o curbă simplă (arc Jordan[a]) conţinută în $\mathcal{S}$ unindu-i extremităţile;

d) Orice punct din $\mathcal{S}$ este fie un nod al lui G' fie este conţinut în cel mult o muchie a lui G'.

Dacă $\mathcal{S}$ este un plan, atunci G este un graf planar şi G' este o reprezentare planară a lui G.

Dacă $\mathcal{S}$ este un plan şi G' este un graf satisfăcând constrângerile b), c) şi d) de mai sus, atunci G' se numeşte graf plan.

[a] O curbă continuă care nu se autointersectează.

Grafuri planare - Proprietăţi elementare - Proiecţia stereografică

Lemă

Un graf este planar dacă şi numai dacă are o reprezentare pe o sferă.

Demonstraţie. Dacă G este planar, fie G' o reprezentare planară a lui G în planul π. Luăm un punct x în π şi considerăm o sferă $\mathcal{S}$ tangentă la π în x. Fie y punctul diametral opus lui x în $\mathcal{S}$. Considerăm $\varphi : \pi \to \mathcal{S} \setminus \{y\}$ dată prin $\varphi(M) =$ punctul diferit de y în care dreapta My intersectează sfera, $\forall M \in \pi$. φ este o bijecţie şi astfel $\varphi(G')$ este o reprezentare a lui G pe $\mathcal{S}$.

Reciproc, dacă G are o reprezentare pe o sferă $\mathcal{S}$: luăm un punct y în $\mathcal{S}$[a], considerăm x, punctul diametral opus lui y pe $\mathcal{S}$, construim un plan tangent π la $\mathcal{S}$ în x, şi definim $\psi : \mathcal{S} \setminus \{y\} \to \pi$ by $\psi(N) =$ punctul în care dreapta yN intersectează planul π, pentru orice $N \in \mathcal{S} \setminus \{y\}$.

---

[a] y se alege a. î. să nu se afle pe vreo muchie sau în vreun nod al lui G.

Imaginea prin ψ a reprezentării lui G pe sferă, $\psi(G)$, este reprezentarea planară dorită a lui G. $\square$

Fie G un graf plan. Dacă ştergem punctele lui G din plan (nodurile şi muchiile sale), acesta este descompus într-o reuniune finită de regiuni conexe[a] maximale din plan, care sunt numite feţele lui G.

Exact una dintre aceste feţe este nemărginită şi este numită faţa exterioară.

Fiecare faţă este caracterizată de mulţimea muchiilor care-i formează frontiera. Fiecare circuit al lui G împarte planul în exact două regiuni conexe, astfel fiecare muchie a unui circuit aparţine la exact două frontiere (la exact două feţe).

Un graf planar poate avea diferite reprezentări planare.

[a] În sens topologic: orice două puncte dintr-o aceeaşi regiune conexă pot fi unite printr-o curbă simplă conţinută în acea regiune.

Lemă

Orice reprezentare planară a unui graf planar poate fi transformată într-o reprezentare planară diferită în care o faţă fixată a primei reprezentări să devină faţa exterioară a celei de-a doua.

Demonstraţie. Fie G' o reprezentare planară a lui G şi F o faţă a lui G'. Fie G^0 o reprezentare a lui G' pe o sferă şi F^0 faţa a lui G^0 corespunzând lui F. Alegem un punct y în interiorul lui F^0, x punctul său diametral opus pe sferă, şi π planul tangent în x la sferă.

$G'' = \psi(G^0)$ este o reprezentare a lui G în planul π având ca faţă exterioară $\psi(F^0)$.

Altfel spus faţa de pe sferă care conţine polul nord corespunde feţei exterioare a reprezentării planare. □

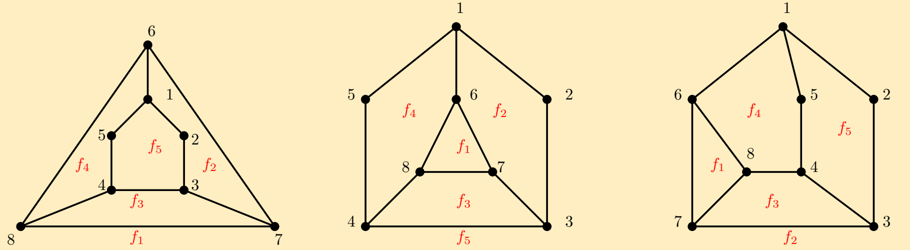

Teoremă

(Formula lui Euler) Fie $G = (V, E)$ un graf conex plan cu n noduri, m muchii şi f feţe. Atunci,

$$\mathrm{f} = \mathrm{m} - \mathrm{n} + 2.$$

Demonstraţie. Inducţie după f.

Demonstraţie (continuare). Dacă $f = 1$, atunci G nu are circuite şi, deoarece este conex, este un arbore. Urmează că $m = n - 1$ şi teorema este adevărată.

În pasul inductiv să presupunem că teorema are loc pentru orice graf conex plan cu mai puţin de $f (\geqslant 2)$ feţe. Fie e o muchie de pe un circuit al lui G (există un astfel de circuit, deoarece $f \geqslant 2$). Atunci e aparţine frontierei a exact două feţe a lui G. Urmează că $G_1 = G - e$ este un graf conex plan cu n noduri, $m - 1$ muchii şi $f - 1$ feţe. Teorema are loc pentru G_1, deci $f - 1 = m - 1 - n + 2$, i. e., $f = m - n + 2$. $\square$

Remarcă

Din punct de vedere algoritmic, teorema de mai sus implică (vezi următoarele două corolarii) că orice planar graf este rar: dacă m este numărul de muchii şi n este numărul de noduri, atunci $m = \mathcal{O}(n)$.

Corolarul 1

Fie $G = (V, E)$ un graf conex planar cu $n \geqslant 3$ noduri şi m muchii. Atunci,

$$m \leqslant 3n - 6.$$

Demonstraţie. Fie G' o reprezentare planară a lui G. Dacă G' are doar o faţă, atunci G este un arbore, $m = n - 1$, şi pentru $n \geqslant 3$ inegalitatea are loc.

Dacă G' are cel puţin două feţe, atunci fiecare faţă F a lui G' are în frontiera sa muchiile unui circuit C_F (şi poate şi alte muchii), şi fiecare astfel de muchie aparţine la exact două feţe. Orice circuit al lui G' are cel puţin trei muchii, astfel

$$2m \geqslant \sum_{F \text{ faţă a lui } G'} length(C_F) \geqslant \sum_{F \text{ faţă a lui } G'} 3 = 3f = 3(m-n+2),$$

Adică inegalitatea dorită. $\square$

Remarcă

Graful K_5 nu este planar (numărul său de noduri este $n = 5$, numărul său de muchii este $m = 10$ şi $10 > 3 \cdot 5 - 6$).

Corolarul 2

Fie $G = (V, E)$ un graf bipartit, planar şi conex cu $n \geqslant 3$ noduri şi $m \geqslant 3$ muchii. Atunci,

$$\mathrm{m} \leqslant 2\mathrm{n} - 4.$$

Demonstraţie. Aceeaşi demonstraţie ca pentru Corolarul 1, dar folosind faptul că orice circuit al lui G' are cel puţin patru muchii. $\square$

Remarcă

Graful $K_{3,3}$ nu este planar (numărul său de noduri este $n = 6$, numărul său de muchii este $m = 9$ şi $9 > 2 \cdot 6 - 4$).

Corolarul 3

Dacă $G = (V, E)$ este un graf conex planar, atunci există $v_0 \in V$ astfel încât

$$\mathrm{d}_{\mathrm{G}}(\mathrm{v}_0) \leqslant 5.$$

Demonstraţie. Putem să presupunem că G are cel puţin două muchii (altfel e banal). Fie G' o reprezentare planară a lui G cu n noduri şi m muchii. Dacă notăm cu n_i numărul de noduri de grad i $(1 \leqslant i \leqslant n-1)$ atunci

$$\sum_{i=1}^{n-1} i \cdot n_i = 2m \leqslant 2(3n-6) = 6\left(\sum_i n_i\right) - 12 \Rightarrow \sum_i (i-6)n_i + 12 \leqslant 0.$$

Dacă am avea $i \geqslant 6$, pentru orice i, toţi termenii din această sumă sunt $\geqslant 0$, deci există $i_0 \leqslant 5$ astfel încât $n_{i_0} > 0$. $\square$

Fie $G = (V, E)$ un graf şi $v \in V$ astfel încât $d_G(v) = 2$ şi $vw_1, vw_2 \in E$, $w_1 \neq w_2$.
Fie $h(G) = (V \setminus \{v\}, E \setminus \{vw_1, vw_2\} \cup \{w_1w_2\})$.

Lemă

G este planar dacă şi numai dacă $h(G)$ este planar.

Demonstraţie. "$\Leftarrow$" Presupunem că $h(G)$ e planar.
Dacă $w_1w_2 \notin E$, atunci pe curba simplă care uneşte punctele corespunzând lui w_1 şi w_2 într-o reprezentare planară a lui $h(G)$ inserăm un punct nou corespunzând lui v; dacă $w_1w_2 \in E$ considerăm un punct nou corespunzând lui v "destul de aproape" de curba reprezentând w_1w_2 pe una dintre feţele reprezentării planare a lui $h(G)$ şi "unim" acest punct nou cu punctele corespunzând lui w_1 şi w_2 prin curbe simple care nu le intersectează pe cele deja existente.

Demonstraţie (continuare) "⇒" Reciproc, presupunem că G este planar. În reprezentarea sa planară, ştergem punctul corespunzând lui v şi cele două curbe corespunzând muchiilor vw_1 şi vw_2 sunt înlocuite cu reuniunea lor; dacă $w_1w_2 \in E$, atunci curba simplă care-i corespunde este ştearsă. □

Notăm cu $h^*(G)$ graful obţinut din G prin aplicarea repetată a transformării h până se obţine un graf fără noduri de grad 2.

Urmează că G este planar dacă şi numai dacă $h^*(G)$ este planar.

Două grafuri G_1 şi G_2 sunt homeomorfe dacă $h^*(G_1) \cong h^*(G_2)$.

Teoremă

(Kuratowski, 1930) Un graf este planar dacă şi numai dacă nu conţine subgrafuri homeomorfe cu K_5 sau cu $K_{3,3}$.

Teoremă

(Fary, 1948, independent Wagner & Stein) Orice graf planar are o reprezentare planară cu toate muchiile segmente de dreaptă (reprezentare Fary).

Problemă: Să se determine o reprezentare Fary cu punctele reprezentând nodurile de coordonate întregi şi aria suprafeţei ocupată de reprezentare polinomială în n, numărul de noduri.

Teoremă

(Fraysseix, Pach, Pollack, 1988) Orice graf planar G cu n noduri are o reprezentare planară cu noduri în puncte cu coordonate întregi din $[0, 2n-4] \times [0, n-2]$ şi cu toate muchiile segmente de dreaptă.

Demonstraţie algoritmică. Vom schiţa o desenare în $\mathcal{O}(n \log n)$.
Fără a restrânge generalitatea, vom presupune că G este maximal planar: $\forall e \in E(\overline{G})$, $G + e$ nu este planar (adăugăm muchii la G pentru a-l face maximal planar şi când aceste muchii (segmente) vor fi desenate le facem invizibile). Observăm că orice faţă a unui graf maximal planar este un triunghi şi are $3n - 6$ muchii, unde n este numărul său de noduri.

Lema 1

Fie G un graf planar şi G' o reprezentare planară a lui G. Dacă C' este un circuit al lui G' care trece prin muchia $uv \in E(G')$, atunci există $w \in V(C')$ astfel încât $w \neq u, v$ şi nu există nicio coardă interioară a lui C' cu o extremitate în w.

Demonstraţie. Fie $v_1, v_2, \ldots, v_n$ nodurile lui C' întâlnite într-o parcurgere de la v la u ($v = v_1$, $u = v_n$).

Demonstraţie (continuare). Dacă C' nu are corzi interioare, atunci lemma este adevărată. Altfel, alegem o pereche (i,j) astfel încât v_iv_j este o coardă interioară a lui C' şi

$j-i = \min\{k-l : k > l+1, v_kv_l \in E(G'), v_kv_l$ coardă interioară pe $C'\}$

Atunci, $w = v_{i+1}$ nu este incident cu o coardă interioară: $v_{i+1}v_p$ cu $i+1 < p < j$ nu poate fi o coardă interioară - din modul de alegere a perechii (i,j), şi $v_{i+1}v_l$ cu $l < i$ sau $l > j$ nu este o coardă interioară deoarece ar trebui să intersecteze v_iv_j. $\square$

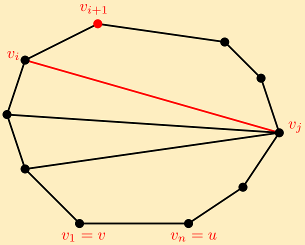

Lema 2

Fie G un graf maximal planar cu $n \geqslant 4$ noduri şi G' o reprezentare planară a lui G având faţa exterioară triunghiul u, v, w. Atunci, există o etichetare $v_1, v_2, \ldots, v_n$ a nodurilor lui G' astfel încât $v_1 = u$, $v_2 = v$, $v_n = w$ şi, pentru fiecare $k \in \{4, \ldots, n\}$, avem:

(i) Subgraful indus $G'_{k-1} = [\{v_1, \ldots, v_{k-1}\}]_G$ este 2-conex şi faţa sa exterioară este determinată de circuitul C'_{k-1} conţinând uv.

(ii) În subgraful indus G'_k nodul v_k este în faţa exterioară a lui G'_{k-1} şi $N_{G'_k}(v_k) \cap \{v_1, \ldots, v_{k-1}\}$ este un drum de lungime $\geqslant 1$ de pe circuitul $C'_{k-1} - uv$.

Demonstraţie. Fie $v_1 = u$, $v_2 = v$, $v_n = w$, $G'_n = G$, $G'_{n-1} = G - v_n$.

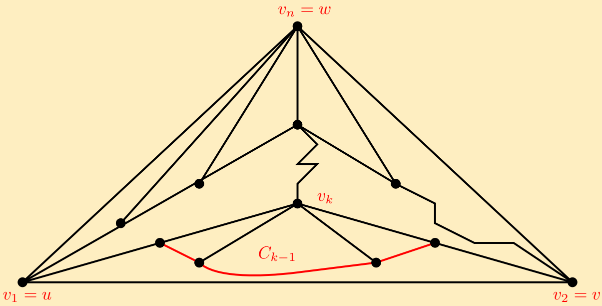

Demonstraţie (continuare). Observăm că $N_{G'_n}(w)$ este un circuit conţinând uv (după o sortare a lui $N_{G'_n}(w)$ pe coordonata x şi folosind planaritatea maximală). Urmează că i) şi ii) au loc pentru $k = n$.

Dacă v_k a fost deja ales ($k \leqslant n$) atunci în $G'_{k-1} = G' - \{v_n, \ldots, v_k\}$, vecinii lui v_k determină un drum pe circuitul C'_{k-1} conţinând uv şi formând frontiera feţei exterioare a lui G'_{k-1}.

Demonstraţie (continuare). Din Lema 1, există v_{k-1} pe C'_{k-1} astfel încât v_{k-1} nu este extremitatea vreunei corzi interioare a lui C'_{k-1}.

Prin construcţie, v_{k-1} nu este adiacent cu vreo coardă externă a lui C'_{k-1} (din planaritatea maximală). Urmează că G'_{k-2} conţine un circuit C'_{k-2} cu proprietăţile (i) şi (ii). $\square$

Demonstraţia Teoremei (Fraysseix, Pach, Pollack). Fie G un graf maximal planar cu n noduri, G' o reprezentare planară cu nodurile etichetate $v_1, \ldots, v_n$ ca în Lema 2, şi u, v, w faţa sa exterioară.

Vom construi o reprezentare Fary a lui G având nodurile puncte de coordonate întregi.

Presupunem că în pasul k ($\geqslant 3$) al construcţiei avem o astfel de reprezentare a lui G_k şi sunt îndeplinite următoarele trei condiţii:

Demonstraţie (continuare).

(1) v_1 are coordonatele $(0, 0)$; v_2 are coordonatele $(i, 0)$, $i \leqslant 2k - 4$.

(2) Dacă $w_1, w_2, \ldots, w_m$ sunt nodurile circuitului care corespunde feţei exterioare a lui G'_k, într-o parcurgere de la v_1 la v_2 ($w_1 = v_1$, $w_m = v_2$), atunci

$$x_{w_1} < x_{w_2} < \ldots < x_{w_m}.$$

(3) Muchiile $w_1w_2, w_2w_3, \ldots, w_{m-1}w_m$ sunt segmente de dreaptă paralele cu una dintre cele două bisectoare ale axelor de coordonate.

Condiţia (3) implică faptul că $\forall i < j$, paralela prin w_i la prima bisectoare intersectează paralela prin w_j la cea de-a doua bisectoare într-un un punct de coordonate întregi (w_i şi w_j au coordonate întregi).

Construcţia lui G'_{k+1}. Fie $w_p, w_{p+1}, \ldots, w_q$ vecinii din G'_k ai lui v_{k+1} în G'_{k+1} ($1 \leqslant p < q \leqslant m$).

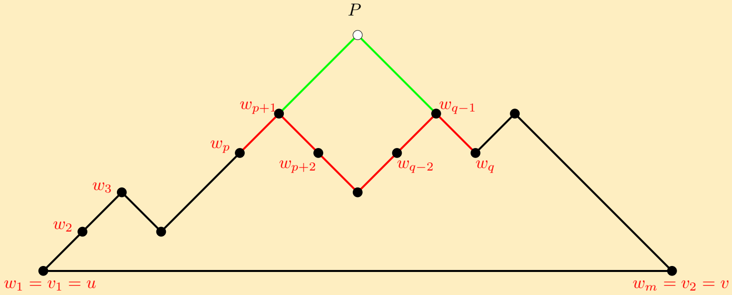

Demonstraţie (continuare) Paralela prin w_p la prima bisectoare intersectează paralela prin w_q la cea de-a doua bisectoare în punctul P.
Dacă din P putem trasa segmentele Pw_i, $p \leqslant i \leqslant q$ astfel încât toate sunt distincte, atunci putem lua $v_{k+1} = P$ pentru a obţine o reprezentarea Fary a lui G_{k+1} cu toate noduri de coordonate întregi, satisfăcând condiţiile (1) - (3).

Dacă segmentul $w_p w_{p+1}$ este paralel cu prima bisectoare, atunci translatăm către dreapta cu 1 toate nodurile lui G'_k care au $x \geqslant x_{w_{p+1}}$. Facem o altă translaţie la dreapta cu 1 a tuturor nodurilor lui G'_k având coordonata $x \geqslant x_{w_q}$.

Acum, toate segmentele $P'w_i$, cu $p \leqslant i \leqslant q$, sunt distincte, segmentele $w_i w_{i+1}$ cu $i = \overline{q, m-1}$ au pantele ± 1 şi de asemenea $w_p P'$ şi $P' w_q$ au pantele ± 1 (unde P' este intersecţia paralelei la prima bisectoare prin w_p cu paralela la cea de-a doua bisectoare prin w_q).

Luăm $v_{k+1} = P'$ şi pasul k al construcţiei este terminat. $\square$

Teoremă

(Tarjan & Lipton, 1979) *Fie G un graf planar cu n noduri. Există o partiţie (A, B, S) a lui $V(G)$ astfel încât:*

- *S separă A de B în G: $G - S$ nu conţine muchii de la A la B,*
- $|A| \leqslant (2/3)n$, $|B| \leqslant (2/3)n$,
- $|S| \leqslant 4\sqrt{n}$.

Această partiţie poate fi găsită în $\mathcal{O}(n)$.

Ideea demonstraţiei. Fie G un graf conex plan. Executăm o parcurgere bfs dintr-un nod oarecare s, etichetând fiecare nod v cu nivelul corespunzător din arborele bfs obţinut. Fie $L(t)$, mulţimea tuturor nodurilor de pe nivelul t, pentru $0 \leqslant t \leqslant l + 1$. Ultimul nivel $L(l + 1)$ este - din raţiuni tehnice - vid (ultimul nivel este în fapt l).

Demonstraţie (continuare). Fiecare nivel intern este un separator în G (avem muchii doar între nivele consecutive). Fie t_1 nivelul de mijloc, adică nivelul care conţine cel de-al $\lfloor n/2 \rfloor$-lea nod întâlnit în timpul parcurgerii. Mulţimea $L(t_1)$ satisface:

$$\left| \bigcup_{t<t_1} L(T) \right| < \frac{n}{2} \text{ şi } \left| \bigcup_{t>t_1} L(T) \right| < \frac{n}{2}.$$

Dacă $|L(t_1)| \leqslant 4\sqrt{n}$, teorema este demonstrată.

Lemă

Există nivelele $t_0 \leqslant t_1$ şi $t_2 \geqslant t_1$ astfel încât $|L(t_0)| \leqslant \sqrt{n}$, $|L(t_2)| \leqslant \sqrt{n}$ şi $t_2 - t_0 \leqslant \sqrt{n}$.

Demonstraţie. Considerăm t_0 cel mai mare întreg care satisface $t \leqslant t_1$ şi $|L(t)| \leqslant \sqrt{n}$ (există un astfel de nivel deoarece $|L(0)| = 1$). Există t_2 un cel mai mic întreg care satisface $t > t_1$ şi $|L(t_2)| \leqslant \sqrt{n}$ (se observă că $|L(l+1)| = 0$).
Orice nivel dintre t_0 şi t_2 are mai mult de $\sqrt{n}$ noduri, deci numărul acestor nivele nu poate depăşi $\sqrt{n}$ (altfel, numărul de noduri ar fi $> n$).
□

Demonstraţie (continuare la Teorema separatorilor). Fie

$$C = \bigcup_{t<t_0} L(t), D = \bigcup_{t_0<t<t_2} L(t), E = \bigcup_{t>t_2} L(t).$$

- $|D| \leqslant (2/3)n$. Teorema are loc cu $S = L(t_0) \cup L(t_2)$, A mulţimea de cardinal maxim dintre C, D şi E, iar B reuniunea celor două mulţimi rămase (C şi E au cel mult $n/2$ elemente).

Demonstraţie (continuare la Teorema separatorilor).

- $n_1 = |D| > (2/3)n$. Dacă putem găsi un separator de tipul $1/3 \leftrightarrow 2/3$ pentru D cu cel mult $2\sqrt{n}$ noduri, atunci îl adăugăm la $L(t_0) \cup L(t_2)$ pentru a obţine un separator de cardinal cel mult $4\sqrt{n}$, pentru A luăm reuniunea mulţimii de cardinal maxim dintre C şi E cu partea mai mică rămasă din D, şi pentru B luăm reuniunea celor două mulţimi rămase.

Separatorul pentru (graful indus de) D poate fi construit astfel: ştergem toate nodurile lui G care nu sunt din D mai puţin s care este unit cu toate nodurile de pe nivelul $t_0 + 1$. Graful obţinut se notează cu D şi este planar şi conex. Are un arbore parţial de diametru cel mult $2\sqrt{n}$ (orice nod este accesibil din s pe un drum de lungime cel mult $\sqrt{n}$, după cum am demonstrat în Lema de mai sus). Acest arbore este parcurs dfs pentru a obţine separatorul dorit. Detaliile (foarte interesante) sunt omise. $\square$

Considerăm problema de a decide dacă un graf planar dat are o 3-colorare (a nodurilor), care este o problemă NP-completă.

În cazul unui un graf G cu număr mic de noduri (pentru o constant c, putem verifica toate cele $\mathcal{O}(3^c) = \mathcal{O}(1)$ funcţii de la $V(G)$ la $\{1,2,3\}$) putem decide dacă există o 3-colorare.

Pentru grafuri planare cu $n > c$ noduri construim în timp liniar, $\mathcal{O}(n)$, partiţia (A, B, S) a nodurilor sale, cu $|A|, |B| \leqslant (2n/3)$ şi $|S| \leqslant 4\sqrt{n}$.

Se testează fiecare $3^{|S|} = 2^{\mathcal{O}(\sqrt{n})}$ funcţie posibilă de la S la $\{1,2,3\}$ dacă este o 3-colorare a subgrafului indus de S şi dacă această colorare poate fi extinsă la o 3-colorare a subgrafului indus de $A \cup S$ în G şi de asemeni la o 3-colorare a subgrafului indus de $B \cup S$ în G (recursiv).

Timpul de execuţie, $T(n)$, al acestui algoritm, satisface recursia

$$T(n) = \begin{cases} \mathcal{O}(1), & \text{dacă } n \leqslant c, \\ \mathcal{O}(n) + 2^{\mathcal{O}(\sqrt{n})}\left(\mathcal{O}(\sqrt{n}) + 2T(2n/3)\right), & \text{dacă } n > c. \end{cases}$$

Urmează că $T(n) = 2^{\mathcal{O}(\sqrt{n})}$ (este posibil ca acele constante din spatele notaţiei $\mathcal{O}(\cdot)$ să fie foarte mari).

Exerciţiul 1. Fie $G = (V, E)$ un graf plan conex cu n noduri şi m muchii.

(a) Dacă lungimea circuitului din frontiera oricărei feţe este cel puţin $k \geqslant 3$ pentru un întreg k, atunci $m \leqslant \dfrac{k(n-2)}{k-2}$.

(b) Arătaţi că graful lui Petersen nu este planar.

Exerciţiul 2. Fie $G = (V, E)$ un graf plan cu n noduri, m muchii şi p componente conexe. Determinaţi o formulă pentru numărul feţelor lui G în termenii lui n, m şi p.

Exerciţiul 3. Care dintre următoarele grafuri are proprietatea că prin ştergerea oricărui nod se obţine un graf planar?

$$K_5, K_6, K_{4,3}, K_{3,3}, \text{ graful lui Petersen.}$$

Exerciţiul 4. **Crossing number**, $cr(\cdot)$, al unui graf este numărul minim intersecţii ale muchiilor (în alte puncte decât în noduri) atunci când graful este desenat în plan (presupunem că trei muchii nu se pot intersecta într-un acelaşi punct care nu este nod al grafului). Determinaţi $cr(K_{3,3})$, $cr(K_5)$, $cr(K_6)$ şi cr(graful lui Petersen).

Exerciţiul 5. Folosiţi teorema lui Kuratowski pentru a afla care dintre următoarele grafuri este planar:

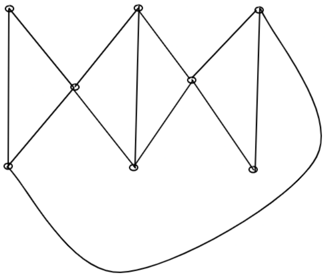

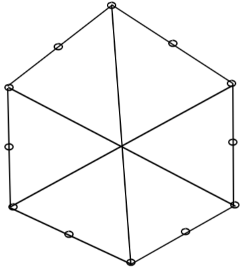

Exerciţiul 6. Fie G un (multi-) graf plan, definim un multi-graph, G^*:

- fiecărei feţe f a lui G îi corespunde un nod f^* al lui G^*;
- fiecărei muchii e a lui G îi corespund o muchie e^* a lui G^*.
- două noduri f_1^* şi f_2^* sunt unite printr-o muchie e^* dacă feţele f_1 şi f_2 au muchia e în frontiera comună.

Desenaţi dualele următoarelor grafuri planare:

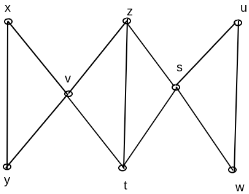

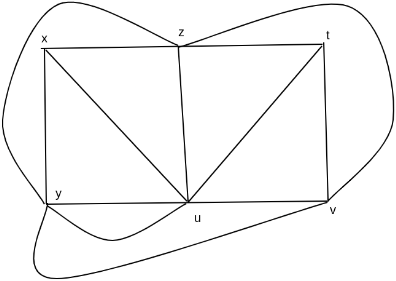

Exerciţiul 7.

(a) Arătaţi că dualul unui graf plan este planar.

(b) Dacă G este un graf conex plan, atunci $G^{**} \cong G$.

Exerciţiul 8. Arătaţi că următoarele două grafuri plane sunt izomorfe, dar dualele lor nu sunt.

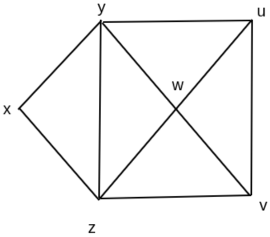

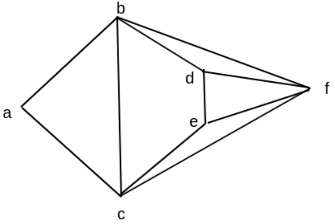

Exerciţiul 9. Fie G un graf conex plan şi G^* dualul lui.

(a) Fie T un arbore parţial al lui G, atunci muchiile lui G^* care nu corespund muchiilor din $E(T)$ sunt muchiile unui arbore parţial în G^*.

(b) Numărul de arbori parţiali ai lui G este egal cu numărul de arbori parţiali din dualul său, G^*.

Exerciţiul 10. Fie G un graf plan cu toate feţele triunghiulare; colorăm aleatoriu cu trei culori nodurile sale. Arătaţi că numărul de feţe care primesc toate cele trei culori este par.

Exerciţiul 11*. Fie G un graf plan cu toate gradele pare. Arătaţi că îi putem colora feţele cu două culori astfel ca orice două feţe care au cel puţin o muchie în comun în frontiere au culori diferite.

Exerciţiul 12*. Fie G un graf plan cu toate feţele triunghiulare ($|G| \geqslant 4$). Arătaţi că dualul său, G^* este 2-muchie conex şi 3-regulat (în consecinţă G^* are cuplaj perfect).